

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Državna skrb za ljudsko šolstvo. — Naš denarni zavod. — Deželni šolski zalog na Goriškem. — Ameriški humor. — Klerikalizem in mi. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Državna skrb za ljudsko šolstvo.

Da je avstrijsko ljudsko šolstvo v pravični in za kulturo širših slojev ljudstva tako vneti državi prava pastorka, je dognana stvar. Vsi naučni ministri z liberalnim gospodom pl. Hartlom vred niso v zadnji dobi mogočnega socialnega gibanja avstrijskih narodov niti genili z mezincem, da bi se dvignilo ljudsko šolstvo na višjo stopnjo popolnosti in blagotvornosti po njih inicijativi, kaj šele po njih direktni in izdatni kakršnikoli podpori.

Ljudsko šolstvo se je dvignilo v Avstriji zgolj in samo po prizadevanju učiteljstva samega in pa zato, ker tiči v njem samem čudovita, po napredovanju hrepeneča moč, slična toploti pomladnega solnca, ki mu ne vzamejo okrepujoče moči vsi ledeni ostanki moreče zime, ne vzamejo zavoljotega, ker kipi ta moč v njem samem in iz njega samega.

S tem, da obeša vlada trpečemu učiteljstvu pedantne in prevečkrat ignorantne nadzornike na vrat, ni ljudskemu šolstvu še prav nič pomagano, ker zavira dlakocepljenje in mišlovje vsekupni napredek, zbuja nevoljo in ustvarja odpor. Kjer ni ljubezni, tam je sovraštvo, če ne sovraštvo, pa preziranje, kar je še huje.

Birokratizem, ta gnusna kultura današnjih dni, je svoobodnemu delovanju učiteljstva v šoli največja ovira, dasi je ne pozna § 62. šolskega in učnega reda. Vendar sijejo na strašilo birokratizma najrazkošnejši žarki milosti naše osrednje vlade, in mnogo več izda en votli in puhli glas rafiniranega pustolovca-birokrata negoli sto in sto glasov, ki prihajajo iz vrst izkušenih ljudi, ki se lahko sklicujejo na — uspehe. Žal pa, da smo morali čuti tudi že od veljavnih mož, da ne velja dandanes več kaj, nego kako, kar pomeni toliko, kolikor otesati polno jablano, rastočo na obronku, samo da gledaš, kako se trklja plemeniti sad v izgubo. Zapisana formalna beseda ima dandanes več veljave nego iz srca v srce izgovorjena. Ako učitelj to, kar ga naj ustvarja za učitelja, razblinja v šablonskih in zanikrnih formalnostih, pride najlažje do pohvalnega dekreta. To so dobrote našemu ljudskemu šolstvu.

A to ni še vse!

Klerikalizem je sovražnik šolstvu in učiteljstvu. To čuti zlasti vse tisto učiteljstvo, ki služi deželam, kjer prvači ta breznarodni sovražnik prosvete. Med slovenskim učiteljstvom je zlasti kranjsko učiteljstvo tisto, ki mu ne privošči

klerikalci koščka kruha. Toda klerikalna obstrukcija v kranjskem deželnem zboru ni odjedla samo učiteljstvu — naprednemu in klerikalnemu — izboljšanja plač, nego je tudi vzrok, da ne more siromašni kmetovalec priti do podpor, ki so mu nujno potrebne, da ga ne potare in gospodarsko popolnoma ne uniči slabo njegovo stanje. Vse to bi morala vedeti osrednja vlada na Dunaju. Toda namesto da bi se odločno uprla pogubonosnemu klerikalnemu navalu, rajša materialno podpira njega ustanove. Zlo tega zla pa je še posebno to, da je ta materialna podpora klerikalnim hujskačem obenem izdatna — moralna podpora.

Ker podpira vlada klerikalne ustanove, da tako omogočuje lepši razvoj države v državi in sama naravnava oči od Dunaja v Rim, se vendar moramo vprašati, koliko pa žrtvuje za avstrijsko ljudsko šolstvo? Vsak, kdor ni popolnoma slep in brezpogojno vdan rimskemu klerikalizmu, mora vedeti, da sloni razvitek slehrne države na duševni moči širših narodovih mas, da je torej te v prvi vrsti osvoboditi duševnega jerobstva, da na ta način postavi država sama sebi močan temelj in zbudi ter učvrsti v ljudstvu vero v svojo pravičnost, ki bodi v enaki meri zaščitnica in podpornica vsakemu državljanu, a ne samo privilegirancem in lastnim sovražnikom. Tak normalni razvitek bi si zagotovila tudi naša država in tako vero bi zbudila in učvrstila v ljudstvu, ako bi imela skrb za — šolstvo, v prvi vrsti za ljudsko šolstvo.

Vprašamo torej še enkrat: Koliko pa žrtvuje država za avstrijsko ljudsko šolstvo?

Na to vprašanje ne more danes nihče odgovoriti!

Avstrijska učna uprava nima za take stvari nobenega zanimanja. Samo enkrat je izdala c. kr. statistička komisija publikacijo o izdatkih za javno šolstvo. Ta publikacija je veljala za leto 1890. Takrat je bilo javno razglašeno, da prispeva država za stroške avstrijskega ljudskega šolstva samo 0,64%. Danes seveda ne moremo računati s tem številom, ker je že zastarelo. Vendar pa domnevamo, da se ni razmerje mnogo izpremenilo, zakaj država ni prevzela nobenih novih obveznosti in izpolnjuje svoje dolžnosti glede izobraževanja učiteljstva po stari maniri, dežele pa so morale svoje stroške izdatno povečati. Naša učna uprava ne kaže najmanjše volje, da bi nam zaprla usta, da bi ji ne mogli tega očitati.

Naša dolžnost nam pa veleva, da ne smemo molčati. Saj smo učitelji in obenem državljani, zatoorej kažemo na ta nedostatek z namenom, da izginel! Vse graje je vredno dejstvo, da ne stori za ljudsko šolstvo nič izdatnega tista država, ki žrtvuje militarizmu milijone in milijone!

Odločujoči krogi gledajo jako radi preko mej naše države tja gor, odkoder prihajajo poželjivi pogledi nemškega orla do sinje Adrije. Kar dobe lepega in imenitnega tamkaj, to uvedejo pri nas. Zato nosijo pri nas državni uslužbenci uniforme in zato plahutajo po naših sodnih dvoranah protestantovski talarji...

Vse to je znamenito in jako koristno! O tem ni dvoma.

Čudno pa je, zakaj ne posnema naša država svoje zavznice v izdatkih za ljudsko šolstvo?

Ker tako rada posnema Nemčijo v znamenitih in koristnih uvedbah, naj jo opozorimo s števili, kako skrb imajo tam gori za ljudsko šolstvo!

Kolikor je naša država žrtvovala v l. 1890. za avstrijsko ljudsko šolstvo, to je nekoliko manj, nego je izdala za svoje ljudsko šolstvo nemška zvezna država Mecklenburg-Schwerin. — Leta 1901. je n. pr. izdala Nemčija za ljudsko šolstvo 419,092.000 mark, Prusija sama 269,917.000 mark. (L. 1890. le 177,100.000 mark.) Zvezne nemške države nosijo povprečno 28-79% ljudskošolskih stroškov, Prusija sama za ljudsko šolstvo v svojem ozemlju 27-07%.

Avstrijsko ljudsko šolstvo je stalo leta 1890. v celoti 40,929-879 K. Vzemimo — kar pa je popolnoma izključeno — da so ti izdatki narasli do leta 1900 na 80,000.000 K, medtem ko je izdala Nemčija za svoje ljudsko šolstvo štirikrat do šestkrat več!

Kako bi bilo hipoma drugače, ako bi hotela naša država tudi v tem pogledu posnemati svojo sosedo!

Ako govore v Avstriji o slabih učnih uspehih, ako tožijo o visokih šolskih dokladah, ako kažejo na potrebo presnove učnih načrtov, kadarkoli in kjerkoli razpravljajo o ljudskem šolstvu, vedno mora biti naša zadnja beseda: Drugače bo samo tedaj, ako odpravijo § 62. državnega šolskega zakona, ki pravi: »Za potrebne ljudske šole skrbi v prvi vrsti županija dotičnega kraja...«

Gospoda, ki ima kaj govoriti, naj se poprime tega dela in naj poskrbi, da dobimo za ljudsko šolo tudi prispevkov od države, ki dandanes samo uživa in ukazuje.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom,

Promet do konca oktobra 1904 K 3579-52.

Deželni šolski zalog na Goriškem.

V tekočem goriškem deželnozborskem zasedanju se ima dognati tudi zvišanje plač učiteljem. V svrhu točnega pregleda, kake šolske potrebščine nastanejo, če se sprejme zakon, ki zadnjič ni bil potrjen, ali načrt deželnega učiteljskega društva, ali če se ustanovi deželni šolski zalog, je izdelalo

deželno knjigovodstvo točno finančno poročilo, ki se iz njega jasno vidi finančni položaj v enem ali drugem slučaju. Delo je izredno jako točno in marljivo ter zasluži vse priznanje.

Posebno zanimivo je, kako bi stale reči, če pride do deželnega šolskega zaloga, kakor bi v resnici moralo priti do tega, da se uredi učiteljsko vprašanje po tisti poti, kakor je urejeno povsod drugod.

Če bi prišlo do deželnega šolskega zaloga, bi se potrebščine razdeljevale tako-le:

1. Na breme deželnega zaloga:

Sedanje potrebščine znašajo za šolske okraje: Gorica, Gradišče, Goriška okolica, Sežana, Tolmin skupno 626.629 K; če od tega zneska odbijemo 250.000 K, s katerimi je dežel. zalog po zakonu z dne 6. okt. 1900 že obremenjen, ostane 376.629 K.

Novi šolski zakon po načrtu deželnega zbora bi zahteval poviška skupno 113.180 K. Če prištejemo ta znesek h gorenji vsoti 376.629 K, dobimo na deželni zalog bremena 489.809 K. Če bi se sprejel še povišek iz načrta deželnega učit. društva, ki bi znašal skupno 19.840 K, potem bi znašalo večje obteženje deželnega zaloga od sedaj 509.649 K.

V svrhu pokritja vsote 509.649 K bi bilo potreba zvišati za 36% sedanje deželne naklade za direktni davek, torej zvišati jih na 56% na realne davke ter na 66% na osebne.

2. Na breme okrajnih šolskih zalogov.

Sedanje šolske potrebščine (pavšalijske, najemnina, vzdrževanje, zidanje poslopij itd.) prihajajo na 206.753 K, raznih prispevkov je računanih na 7.954 K, tako da bi bilo čistih potrebščin 198.799 K, ki bi jih bilo treba pokriti z nakladami za direktne davke, in sicer v Gorici 30%, v gradiščanskem okraju 15%, v goriškem 27%, v sežanskem 30%, v tolminskem 28%.

Naklade na direktne davke, uvedene od posameznih okrajnih šolskih zalogov za leto 1904., znašajo po 13 v Gorici, 42 v gradiščanskem okraju, 69 v goriškem okraju, v sežanskem 75/100 (75 na realni, 100 na osebni davek), v tolminskem 70.

Po načrtu deželnega zbora bi nastal povišek za odstotke 3 v Gorici, 12 gradiščanskem okraju, 11 v goriškem, 13-5 v sežanskem, 9-5 v tolminskem.

Torej: 16 v Gorici, v gradiščanskem okraju 54, v goriškem 80, v sežanskem 88-5/113-5, v tolminskem 79-5.

Povišek po načrtu deželnega učiteljskega društva bi narastel še za 1-5 v okr. gradiščanskem, 3 v goriškem, 1-5 v sežanskem, 4-6 v tolminskem.

Torej bi imeli: Gorica 16, gradiščanski okraj 55-5, goriški 83, sežanski 93/118, tolminski 81.

Naklade v šolske svrhe so bile leta 1899., to je pred deželnim prispevkom 250.000 K, po 13 v Gorici, 52 v gradiščanskem okraju, 80 v goriškem, 120/160 v sežanskem, 100 v tolminskem, tako da bi imeli v najslabšem slučaju nasproti letu 1899. povišek na nakladi za 3 odstotke v Gorici, 3-5 v gradiščanskem okraju, 3 v goriškem okraju ter znižanje za 27/42 v sežanskem in 19 v tolminskem.

Z ustanovitvijo deželnega šolskega zaloga bi imeli nasproti sedanjim nakladam in onim, katere bi povzročil načrt deželnega učiteljskega društva, v odstotkih v Gorici po 16, v gradiščanskem okraju 55-5, v goriškem 83, v sežanskem 93/118, v tolminskem 81, pomanjšanje za 13 odstotkov v Gorici, 40-5 v gradiščanskem, 56 v goriškem, 63/88 v sežanskem, 53 v tolminskem okraju, tako da pridemo do od-

stotkov 3 v Gorici, 15 v gradiščanskem, 27 v goriškem, 30 v sežanskem, 28 v tolminskem okraju.

Ali ker bi bilo potreba deželne naklade zvišati za 36%, pridemo do zaključka, da bi znašale naklade na direktne davke v šolske svrhe v posameznih okrajih dežele (ne oziraje se na deželni prispevek 250.000 K) po 39% v Gorici, 51 v gradiščanskem okraju, 63 v goriškem, 66 v sežanskem, 64 v tolminskem.

Tako kažejo računi. Kaj se zgodi, ali se reši vprašanje o učiteljskih plačah po načrtu deželnega učiteljskega društva, ali z novim obremenjenjem okrajnih šolskih zalogov, ali z ustanovitvijo deželnega šolskega zalog, bomo videli kmalu, saj se bliža zasedanje svojemu koncu.

Nujno je potreben deželni šolski zalog, in tak je tudi mogoč, ako se v tem zedinijo vsi goriški poslanci. Predvsem je pa treba, da stori tudi in zlasti Gorica svojo dolžnost. Gorica živi od kmeta, zato naj samo ne jemlje, ampak tudi kaj da!

Ameriški humor.

Sila in potreba tirata naše ljudi v Ameriko. Kmet, ki ne more doma ni živeti ni umreti, zaklene bajto in odrine čez ocean v novi svet. Nekateri pridejo do dobrega zaslužka, da se vrnejo imoviti in si rešijo domačijo. Več jih pa je, ki žive v Ameriki prav tako beraško in žalostno, kakor so živeli doma, in mnogo je tudi takih, ki jim velja narodna zbadljivka: Martin v Zagreb — Martin iz Zagreba. Tja gredo berači in siromaki, nazaj pridejo siromaki in berači, samo da so vrhutega še telesno popolnoma uničeni, ko se vrnejo v staro domovino.

Nismo se namenili, da bi raziskavali, ali je Amerika Slovencem več koristila ali več škodovala, čeprav bi bilo tako raziskavanje jako zanimivo in koristno. Lotili naj bi se ga zlasti zastopniki kmetiškega ljudstva in mu za prvo silo rajši pomagali z drugačnimi sredstvi nego sta obstrukcija in demonstriranje, da bi vsaj deloma zaježili vedno rastoče izseljevanje našega kmeta v Ameriko, ki ima že dovolj delavstva, dovolj sužnjev, dovolj izkoriščevalcev, dovolj milijonarjev in bogatašev in tudi dovolj — lenuhov.

Dosti bodi za danes, če pritrdimo znani resnici, da se nobenemu človeku v naših krajih ne godi bolje nego ameriškim duhovnikom-Slovincem. Kdor izmed slovenskih študentov se hoče poduhovniti v Ameriki, ne gre tja zato, da bi tam pasel duše svojih rojakov, nego v Ameriko ga žene prav navadno in vsakdanje hrepenenje po dolarjih in po neodvisnosti. O verski gorečnosti in misijonskem poklicu ni ne duha ne sluha. Toda gospodje ameriški duhovniki-Slovenci vedo sami najbolj, kako je s to rečjo...

Človeku, ki živi še v tolikem izobilju, prihaja doigočasno ako nima letoindan nobenega pravega posla. Zatorej si krati čas, kakor ve in zna, posebno še, ker ima sredstev za to. Da ne umrje od dolgega časa, so začeli nekateri taki ljudje pred petimi leti izdajati v Clevelandu časopis «Nova domovina».

Ta časopis nam priča, da ne stopa mimo mož, ki urejajo ta «katoliški list za Slovence v združenih državah ameriških», ameriško življenje brez sledu in vtiskov. Klerikalca sicer ne sreča pamet in razsodnost niti na Kranjskem niti v Ameriki, toda ameriških napitanih klerikalčkov se je vsaj prijel — ameriški humor. Ta je, kakor znano, suh in brez dovtipov, kakor jih pojmuje zadovoljni Kranjec, otepajoč

žgance, plavajoče po kislem mleku, a humor je vendarle. In ta humor, ki ga imamo v mislih, je toliko vrednejši, da ga zapišemo po zgledu vestnih kronistov, ker nam priča, koliko manjka ameriškim Pavlihom šole in izobrazbe, kako neznansko ozko je njih obzorje in kako so jih napravili polni trebuhu tope in otročje, da se jim še ne ljubi misliti, kaj pomeni boj, ki ga bije napredno naše učiteljstvo z reakcijo in rimstvom!

Da nam ne bo resnicoljubni «Slovenec», ki je vzgojil tudi ameriške puhloglave humoriste, očital praznega beseđenja ali morda celo laži, mu dokažemo pri tej priči, da so ga prismuknjeni pismouki novega sveta celo prekosili — v odkrivanju skrbno gojenih želj.

V rokah imamo števil. 128. «Nove domovine» z dne 20. septembra tega leta, kjer beremo črno na belem to-le skrivno razodetje:

«Na Kranjskem se sedaj mnogo razpravlja o bednem položaju ljudskih učiteljev. Mnogo tarnajo zaradi svojih nizkih plač. Iščejo in iščejo se primerne rešitve te pereče zadeve. Učitelji v nekem svojem glasilu priporočajo, da bo treba začeti s samomori, če vlada ne pomaga. Prav kot Japonci, ki si prerežejo trebuh, mesto da bi padli v roke sovražnika. Kaj če bi se na Kranjskem počasi uvedle take učiteljske moči kot jih imamo katoličani v Ameriki, ki nam pomagajo vzdrževati svoje lastne katoliške šole, dasi moramo poleg tega še davek plačevati za javne šole, ki jih pa vsled svojega verskega prepričanja ne moremo rabiti? Mi bi svetovali kranjskim politikom prav resno, da bi naj začeli počasi izročevati ljudske šole katoliškim sestrar ali šolskim redovnicam (ki jih imamo, hvala Bogu, v Ameriki na tisoče). Tedaj bi namreč ne samo ne bilo treba misliti na to, kako se bodo dobili davki, da se kranjskim učiteljem povišajo plače, česar je malokateri od njih vreden, ampak vlada bi lahko celo za polovičo znižala šolski davek ali pa bi vsled znižanih učiteljskih plač dežela kranjska sama lahko zdrževala svojo slovensko univerzo. Kaj bi neki rekli na to kranjski liberalci in liberalni učitelji? Zakričali bi, da bi hotela katoliška stranka popolnoma zaslužjiti slovensko deco pod črni jarem, pod rimsko kuto, pod vlado brezdomovincev in kar imajo še izvoljenih neslanih fraz. Ah, če bi ti kranjski liberaluhi enkrat prišli še kam drugam izven mej Triglava in Kolpe! Mi ameriški katoličani imamo izborne, posebno izučene učiteljske moči, naše redovnice, ki jim ne plačujemo na leto nič več plače vsaki kot bornih dvesto dolarjev, ponekodi še manj. Ta plača* zaleže tu ravno toliko kot na Kranjskem dvesto gol-dinarjev. Kaj, to bi bila plača za liberalnega učitelja! In vendar so naše ameriške katoliške šole za 100% boljše kot katerekoli ljudske šole na Kranjskem in vendar so vsaj toliko patriotične kot so kranjski liberalci, ki se vežejo z liberalnimi Nemci, da bi zatrli svoje rodne brate vsled njih verskega prepričanja, in vendar je res, da naše šole uživajo zaupanje in spoštovanje ne samo pri katoliških roditeljih, ampak celo pri nekatolikih. Najboljšim našim politikom veljajo kot edina prava rešitev nezadostne vzgoje v naših javnih šolah, kjer na denarnih sredstvih ničesar ne primankuje.»

Tem besedam, ki jim ni mnogo enakih v vsem slovenskem časopisju, ni menda treba nobenega pristavka. — Ker pa je treba tudi v Ameriki prizanašati čitateljem še tako

bedastega in zabitega časopisa, da ne popoka od smeha in ne hodi iskat urednikov takih listov v blaznice, zato končuje dopisnik «Nove domovine»:

«Toda ni pričakovati, da bi kdo na Slovenskem resno upošteval naše besede!»

S temi besedami je sicer pokvarjen efekt genialne oslarije, toda — resnične so!

Ali ni res, gospodje v Ameriki: That is the humour of it!

Klerikalizem in mi.

(Dalje.)

Kdor si kot duhovnik ohrani čuteče srce s količkaj živo fantazijo, ta je — brez ovinkov bodi povedano — siromak; zakaj klerikalizem ne trpi ne cvetočega življenja, ne samostojnega mišljenja; on hoče imeti, kakor smo že rekli, žive mrlične in mrtve duše. Le takim more gospodovati, vse drugo se mu protivi. — Število nasprotnikov klerikalizma je rastlo od dne do dne in to zaradi probuje narodov, zaradi večjega števila omikancev in izobraženih, ki niso v duhovniku videli več višjega bitja, nego človeka iz krvi in mesa, ki je grešen kakor mi; ki niso več trpeli, da mu sega klerikalizem ne le na domače ognjišče, ampak da mu hoče tudi zabraniti misliti po svojem razumu. Tu se je začel upor, tu boj za duševno svobodo. Ljudje so se začeli zbuhati iz duševnega spanja, ki jih je vanje usnivalo zgolj pomanjkanje vede in omike.

Ta boj je bil in je neizogiben.

Ako upoštevamo, kar smo povedali o klerikalizmu, potem je naravnost smelo, ako si išče klerikalizem med učiteljstvom privržencev. Še nedavno minula preteklost nam je pokazala, kaj ima učiteljstvo pričakovati, ako zagospodari v deželi klerikalizem. Sicer se tuintam dela učiteljstvu prijaznega, a to so le slepila. Prave obraze kažejo klerikalci, kadar so na razpotju, na raznih shodih itd. — Klerikalci sami priznavajo, da je učiteljstvo slabo plačano, a ko je imelo priti izboljšanje učiteljskih plač v deželni zboru na razgovor, so odgovorili z obstrukcijo. Dr. Šušteršič, ta velemožni vodja klerikalcev, je dejal, da rajši razbije deželni zbor, nego bi dovolil izboljšanje učiteljskih plač iz deželnih sredstev. Po drugih shodih, prirejenih po klerikalcih, je bila ista deviza: nobene regulacije! — Ali je potem čuda, da ima klerikalizem v vrstah učiteljstva toliko nasprotnikov!? Ali naj hodi z njimi, ki ga bijejo, psujejo in mu ne privoščijo kruha?

Učiteljstvo, ki strmi po prosveti in omiki, je prirodni nasprotnik klerikalizmu, in zato ima vzroka dovolj. — Povemo pa tukaj posebej in poudarjamo, da imamo v mislih klerikalizem po naši definiciji; vera pri tem nima ničesar opraviti. Mi smatramo vero kot potrebno — a klerikalizem pa kot največje svetovno zlo, ki ga je uničevati z vsemi sredstvi.

Pisali smo ta članek z namenom, da pokažemo osobito učiteljstvu klerikalizem v vsi njegovi nagoti in ostudnosti. — Kdor ima oči, naj gleda in kdor ušesa, naj poslušal! Prepriča se lahko vsak, da nismo pretiravali. Klerikalizem se rad odeva z raznimi maskami; pravega obraza sam ne pokaže; svoje končne smotre prikriva ter se dela nedolžnega, silno potrebnega in koristnega.

To krinko smo mu izkušali sneti ter ga pokazati v pravi podobi.

(Konec.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz Gotovelj nam poročajo: Na Vernih duš dan so na tukajšnjem pokopališču blagoslovili in slovesno odkrili lep in fino izdelan skupni nagrobni spomenik prvemu tukajšnjemu nadučitelju Antonu Šumljaku in njegovi soprogi Mariji, rojeni Topolnikovi. Spomenik, ki prav toplo priporoča izdelovalca narodnega kamnoseškega mojstra Čamernika v Celju, je veljal okroglih 200 K, katerih eno četrtino so prispevali zavedni Gotovljani, tri četrtine pa pokojnikovim tovarišim. K odkritju se je zbralo mnogo domačega občinstva, šolska mladina ter okolo 30 učiteljev in učiteljic. Učitelji so zapeli žalostinki »Jamica tiha« in »Na grobeh«, predsednik učiteljskega društva, g. Armin Gradišnik, je pa imel pretresljiv nagrobni govor, v katerem je kratko očrtal življenje in značaj pokojnega tovariša. S solznimi očmi se je razhajalo občinstvo.

Pokojni Šumljak zasluži, da mu tudi tukaj postavimo spomenik.

Bil je eden izmed tistih, žal, da ne prerediti ubogih, a vrljih slovenskih sinov, ki je po njih zamahnila kruta usoda ravno takrat, ko so si v življenja boju ravnokar priborili svoj košček kruha in se je njih delovanje za blagor milega slovenskega naroda pravzaprav šele začelo.

V rani mladosti izgubivši očeta, ki je bil rudar, živeč odslej le od žuljev uboge mu matere, se je prestradal nadarjeni, navdušeni in živahni mladenič skozi težavne študije. Ko je napravil maturo, se ni mogel niti oddehniti, zakaj takoj drugi dan je že moral nastopiti službo pomožnega učitelja na Zidanem mostu. Tukaj je bil potem nad dve leti provizorični učitelj, od tukaj je prišel kot definitivni podučitelj v Šoštanj, kjer si je izbral zakonsko družico, iz Šoštanja je bil prestavljen v Žalec, kjer si je v kratkem pridobil izredne simpatije vsega prebivalstva.

Ko so se Gotovljani izsolali iz Žalca ter so si postavili krasno lastno šolsko poslopje, so hoteli izročiti vodstvo šole priljubljenemu jim Šumljaku in nikomur drugemu. To se je tudi zgodilo. Preskočivši dolgo vrsto starejših tekmovalcev, je bil Šumljak jeseni l. 1901. imenovan za tukajšnjega nadučitelja. Takrat ni bilo na svetu srečnejšega človeka nad Šumljaka. Z velikim veseljem in nenavadnim navdušenjem se je lotil delovanja na novi šoli in med naprednim prebivalstvom lepe in zavedne gotoveljske vasi. Tukaj delovati in umreti, to je bila njegova želja. Da bo pa njegovo tukajšnje delovanje tako kratko, tega se mu niti sanjati ni hotelo. V januarju lanskega leta se je preselila v večnost njegova mlada soproga, in decembra istega leta, po komaj dveletnem tukajšnjem službovanju, star šele trideset let, je legel k večnemu počitku še on.

Njegovo življenje je bilo trpljenje. Bridko so ga sicer tlačile materialne skrbi, a vkljub temu je bil navdušen idealist, kakršen naj bi bil vsak vzorni učitelj. Soproga mu je prinesla dobro srce, a nič denarja. Da bi mu pomagala nositi »življenja pezo«, se je dala vpisati kot učiteljska aspirantinja ter je na več šolah službovala kot suplentinja. Ni jima klonila jeklena volja, a omahniti jima je moralo telo pred kruto zalezovalko učiteljsko — pred jetiko.

Zapustila sta štiriletnega edinčka Ivančka. Kakšna usoda čaka sirotka? Bo li živel življenje svojega očeta? Bog ve!

Nagrobni spomenik pokojnikov ima značilni napis:

»Bil je še mlad, a jeklen značaj;
goreč v ljubavi do izročene mu mladine,
ves plamteč za domovino in narod svoj.
Blag mu spomin!«

Primorsko.

Odkritje nagrobnega spomenika tovarišu Koršiču.
Učiteljstvo sežanskega šolskega okraja se je zbralo dne 3. novembra t. l. na Štjaku, da primerno proslavi odkritje nagrobnega spomenika velezaslužnemu, nepozabnemu blagopokojnemu tovarišu g. Antonu Koršiču. Kako občuten je bil udarec, da ga je nemila smrt odtrgala vse prezgodaj iz naše sredine, potrjuje še sedaj obilo število udeležencev ravno omenjenega slavlja. Vkljub oddaljenosti kraja je bilo prisotnih nad polovico g. kolegov z eno vrlo zastopnico gospic kolegij. Tudi sosednji postojnski okraj je bil zastopan po enem gospodu tovarišu z gospo soprogo, obžulujé, da so bili ostali zadržani zaradi nepovoljnega vremena. Občani pa so bili malone vsi prisotni. S tem so pač jasno pokazali, kako priljubljen in nepozabljen učitelj jim je bil rajnik. Ob 10. uri predpoldne je bila maša zadušnica. Takoj po maši smo šli vsi s šolsko mladino vred na pokojnikov grob, kjer je g. kurat Franjo Glešič blagoslovil spomenik. Nato smo zapeli pesem: Blagor mu! pod vodstvom vrlega starčka jubilarja gosp. Ant. Benigarja. Za tem je nastopil g. c. kr. okr. šol. nadzornik M. Kante z jako genljivim in krasnim nagrobnim govorom. K sklepu smo zapeli še pesem »Jamica«. Končno smo odšli na pokojnikov dom, kjer nas je gospa pokojnika vdova pregostoljubno sprejela, ter s tem dejanski pokazala, kako še vedno čisla spomin svojega pokojnega soproga in njega zveste tovariše.

Bolgarija.

Petindvajsetletnico učiteljskega delovanja v Bolgariji je praznoval naš rojak g. prof. Anton Bezenšek dne 9. in 10. oktobra v Sofiji na jako slovesen način. Dne 9. oktobra se je odprl v bolgarski prestolnici II. stenografski kongres po samem ministru narodne prosvete, g. dr. Šišmanovu. Ta je porabil to priliko, da je pohvalil plodonosno delovanje g. prof. Bezenška kot učitelja in stenografa tekom 25 let v Bolgariji. Slavil ga je kot skromnega učenjaka ter ga imenoval apostola Gabelsbergerjeve umetnosti na slavjanskem jugu, ki si je posebno za Bolgarijo pridobil velikih zaslug. Izročil mu je pozdrav samega kneza ter visoki red za nauk in umetnost, ki mu ga je knez blagovolil podeliti ob tej svečanosti. Dekoriranje se je vršilo v navzočnosti prestolničnega župana, predsednika najvišjega sodbenega dvora, okrajnega glavarja, nekaterih poslancev, rektorjev in profesorjev vseučilišča, ravnateljev in profesorjev gimnazij, načelnika stenografskega biroa pri narodnem sobranju ter stotine dijakov našega slavljence. Bil je to svečan trenutek, ki je dobil še poseben pomen zaradi raznih odlikovanj, ki so došla g. prof. Bezenšku od drugih strani. Slavnoznani kralj. stenografski zavod v Draždanih ga je imenoval za častnega člana ter mu izročil po predsedniku kongresa krasno izdelano diplomu. Belgradsko stenografsko društvo ga je tudi imenovalo za častnega člana, kar je naznanil pri isti priliki sam predsednik istega društva, Jovan Milovanović, osnovelec srbske stenografije, ki je prišel zaeno z 12 odličnimi srbskimi stenografi (odvetniki, pisatelji, in učitelji) osebno čestitat k 25letnici. Bolgarsko stenografsko

društvo ga je bilo že poprej imenovalo za častnega člana, a izročilo mu je pri tej svečanosti dragoceno umetniško darilo v imenu vseh bolgarskih stenografov — slavljencevih učencev. Srbski ministrski predsednik g. Sava Gruić je izročil slavljencu svoje čestitke po g. konzulu D. Bodiju. A kar je posebno imenitno, prišlo je prvo Belgrajsko pevsko društvo (ki je slavilo lani že svojo 50letnico) s svojim krasnim mešanim zborom k tej svečanosti v Sofijo, da čestita prof. Bezenšku, predsedniku prvega bolgarskega pevskega društva, k njegovi 25letnici. Pri slavnostnem koncertu v »Slavjanskej Besedi« je pelo pod vodstvom slavnoznane srbskega skladatelja Štefana Mokranjca večinoma slov. pesmi in to s tako dovršenostjo, da se je zbrano občinstvo kar čudilo. Nekateri časniki so pisali, da tako ubranega, milega in dovršenega petja v Sofiji še ni bilo slišati, a ga menda dolgo ne bo. Navzoči minister prosvete je občudoval to petje ter obenem izrazil željo, da bi rad slišal še večkrat krasne slovenske pesmi ter da naj bi prišlo tudi kdaj kakšno slovensko pevsko društvo v Sofijo.

Slavljencu je došlo mnogo brzogovornih in pismenih čestitk iz slovanskih in drugih dežel, posebno iz Nemčije.

Razprave stenografskega kongresa so trajale kakor vsa slavnost dva dni. One bodo obenem z opisom 25letnice natisnjene v posebnem jubilejskem Zborniku, ki ga izda društvo »Brzopis« v Sofiji.

Gosp. Bezenšek deluje že 20 let kot profesor gimnazije v Plovdivu. A ker se je ta slavnost vršila v Sofiji, zato bo dne 12. novembra še druga slavnost v Plovdivu s sodevanjem bolgarskega pevskega društva. Te slavnosti se udeleži učiteljski zbor moške in ženske gimnazije v Plovdivu, tamošnji meščani in mnogo bivših dijakov slavljencevih iz raznih mest južne Bolgarije, od katerih so nekateri zdaj že v visokih službah, vojaških in civilnih.

Pri tej priliki so bratje Bolgari v istini pokazali veliko čast našemu rojaku in zasvedočili niso s tem samo čuta hvaležnosti, nego še v večji meri — bratsko ljubezen.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo litijskega okraja naznanja, da bo hospitacija dne 17. novembra t. l. v Zatičini v vseh treh razredih. Pričetek ob 1. uri popoldne. Učne slike se določijo sporazumno z ondotnim učiteljstvom šele en dan poprej — po odhodu šolske mladine. K tej popolnoma novi hospitaciji se vabijo vsi gg. društveniki in gospice društvenice, kakor tudi gostje iz sosednjih šolskih okrajev.

Josip Zajec, t. č. predsednik.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima občni zbor dne 19. nov. t. l. v Št. Janžu v gostilni »pri Korenu« ob 11. uri dopoldne. Vzpored: 1. Pozdrav predsednikov; 2. Zapisnik zadnjega zborovanja; 3. Poročilo zastopnika učiteljstva v c. kr. okr. š. svetu o delovanju te korporacije; 4. Predavanje; 5. Poročilo o društvenem delovanju v minulemu letu; 6. volitev novega odbora; 7. Slučajnosti. Glede skupnega kosila je javiti pravočasno gostilničarju g. Jakobu Štigliću, p. d. Korenu v Št. Janžu pošta Rečica. Ker je to zborovanje obenem društveni letni občni zbor, je pričakovati polnoštevilne udeležbe. Gostje dobro došli! Odbor.

Ptujsko učiteljsko društvo je zopet enkrat zborovalo dne 3. t. m. Ali moj Bog, kakšno je tako zborovanje! Šest

nadučiteljev vsega okraja, štiri učiteljice vsega okraja in nekaj mlajših učiteljev! Kje je tukaj zavednost učiteljske stanovske dolžnosti, kje se kaže tukaj tista organizacija, ki je ravno našemu stanu najbolj potrebna? Res, da ima naš okraj tudi nekaj plevela med učiteljstvom, da ima z njimi razne križe, ker štipajo med nas vse drugo kot sloga in skupno delovanje, zakaj pa ne bi vsaj drugi stopali mož ob možu naprej, zakaj se drugi ne zgrinjamo v vedno ožje in krepkejšo vrsto? Če ni to malomarnost, ne vem, kaj bi še zaslužilo to ime?!

Torej društvo je zborovalo. G. predsednik pozdravlja gđc. R. Randl iz Svetinj, ki je prisostvovala zborovanju kot gost, in častita g. Rosbandtu od Sv. Vida kot mlademu zakonskemu možu. Med seboj smo imeli zopet čast videti g. Serajnika Dom. st., nadučitelja iz Ptujске gore, ki se je vrnil po enoletnem dopustu, da zopet plodonosno deluje na polju ljudske prosvete, ki ji je podelil že poprej vse svoje moči. Društvu je na novo pristopil kot podporni član g. kaplan Makso Ocvirk. Izmed dopisov kot prvega omenja g. predsednik Strmškov dopis kot odbornika »Slov. šol. Matice«. Lansko leto se je od našega društva protestiralo proti temu, da se dajejo knjige v tisk takim tiskarnam, kjer izhajajo listi, učiteljstvu toliko nasprotni in sovražni. Kakor pa smo izvedeli sedaj, se ne bo tiskala tam nobena knjiga »Slov. šol. Matice« več. Število članov »Slov. šol. Matice« je v tem letu v okraju narastlo in je sedaj za sedem višje vzlic temu, da so nekateri izstopili (med njimi celo dva nadučitelja).

Cenik tvrdke Ed. Bloche o gledališki literaturi za mladino je prevzel, da ga pregleda, tov. P. Flerè, srečke živnostenske banke v Pragi pa gđc. Duller. — Učit. hranilnici in posojilnici društvo kot ustanovnik ne more pristopiti zaradi suše v blagajnici, nadaljno agitacijo v tem oziru je sprejel tovariš J. Gorup. — Nadalje čita g. predsednik dopis okr. šol. sveta, v katerem se naznanja o nedostatkah, ki jih je našel gospod deželni nadzornik pri inspekcijah v ljutomerskem in ormoškem okraju, in razgovarja se še o raznih njegovih zahtevah. — Izvedeli smo tudi blagajniško stanje, ki pa se ne kaže v posebno ugodni luči.

Gosp. predsednik je ožigosal delovanje učiteljev zunaj šole. Zadnje deželnozborske volitve so nam res razkrile marsikaj v tem oziru, pokazale so nam, kako daleč se gotovi ljudje izpozabljajo in da imajo za vse drugo prej smisel kot za tisto, kar so in bi morali biti. Temu na rovaš je mnogo pripisovati postopanje dež. zbora in odbora glede odprave III. plačilnega razreda. — Kot poučen del zborovanja je sledilo predavanje tov. Kauklerja o računstvu, zakar smo bili vsi navzoči g. predavatelju v resnici hvaležni. Le žalibog, da se tako redkokdaj zgodi kdo za kako predavanje, in vendar, koliko bi to koristilo. A ptujski okraj spi in spi in se vedno bolj pogloblja v smrtno spanje, kamor ga bo zavedla njegova mlačnost in agilno delo naših sovražnikov. In še nevedno, če se bo smela žalostna nagrobница zapeti pokojniku, če je ne bo udušilo veselo hujskanje in petje naših nasprotnikov-zmagovalcev. Jajda nam majkal! —

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ ima v 11. številki to-le vsebino: Angela. Roman Romanov. Pesmi. — Na vernih duš dan. Borisov. Pesmi. — Uboštvo. Vitoj Jelenc. Povest. — Generalček. E. Gangl. Povest s podobo. — Lov na vidro. Ivan Stukelj. Povest. — Spomin na poletje. E. Gangl. Pesem s podobo. — Tončkov god. F. G. Hrastničan. Povest. — Izza gor... Sokolov. Pesem. — Ruša in Nuša. Andrej Rapè. Povest s podobo. — Vseh svetih dan. Ivo Trošt. Povest. — Pouk in zabava: Zastavica v podobah. G. Štupar. — Ujedne ptice. — Dobra lastnost. — Dalmacija. — Kitova koža. — Ovčarski pes. — Koliko stanejo železnice? — Mraz in toplota. — Premeten deček. — Največji list. — Morska sol. — Marljive čebele. — Najhitrejši živali. — Najstarejši prebivalec. — Simon Gregorčič. — Vinogradi na Španjskem. — Kitajske slaščice. — Iz živalskega sveta. — Čudni metulji. — Za tinto. — Rešitev.

Nova pesmarica. Podpisanec namerava izdati v kratkem precej obširno pesmarico z dvoglasnimi in troglasnimi narodnimi napevi za šolo in dom, in sicer v štirih delih. Vsa zbirka bo obsegala okoli 400 mičnih napevov, cena snopiču pa bo približno 60—70 h. Da bo založniku možno vsaj približno določiti število, v katerem se naj tiska zgoraj imenovana pesmarica, prosi podpisanec vse one prijatelje narodne glasbe, ki reflektujejo na to glasbeno delo, naj mu blage volje čim najhitreje sporočijo, jeli in v kolikih izvodih želé, da se jim o svojem času dpošlje tu omenjena pesemska zbirka. Ta pesmarica bo kaj primerna tudi za one, ki se uče na gosli ali pa na klavir.

Anton Kosi, učitelj v Središču (Štajersko).

Vestnik.

Osebna vest. Učiteljska kandidatinja Marija Zamejčeva je imenovana za provizorično učiteljico na dvorazrednico v Čatežu. Gabriela Dermeljova pride za namestno učiteljico na dvorazrednico v Bučko, Franc Pogačnik pa za prov. nadučitelja na isto šolo. Avgusta Lundrova pride na trirazrednico na Rako. Nadučitelj v Bučki, Jožef Ambrožič, pride v isti lastnosti v Čatež. Florijan Rozman v Krškem je dobil zaradi bolezni dopust do 1. januarja 1905. — Pri Sv. Jurju ob Ščavnici na petrazredni ljudski šoli je nastopila učiteljsko službo Ema Zencovich od Sv. Bolfanka pri Središču.

Učiteljski konvikt. Gospod Anton Pavčič, nadučitelj v Kostanjevici, 2 K kot prvi obrok $\frac{1}{2}$ poviška letošnje plače (10 K). Gđc. Otilija Feigel, učiteljica v Slov. Bistrici, 23 K 67 h, kot dohodek vrtné veselice, katero je priredilo slovenjebistriško učiteljsko društvo: g. Vinko Bercè, nadučitelj v Št. Janžu, je nabral na knjižico krajcarske podružnice učiteljskega konvikta št. 222 26 K; g. Josip Šmuc, blagajnik na železnici na Jesenicah, je nabral v veseli družbi pri g. nadučitelju J. Mesnerju v Komendi 2 K.

Učiteljski dobrotniki. G. dr. Konstantin vitez Födransperg, zdravnik v Ljubljani, po g. Francu Zamanu, nadučitelju v Hrenovicah, 10 K; g. Jakob Jarc, c. kr. okr. sodnik v Črnomlju, 2 K; g. Franc Kalmus, posestnik v Ljubljani, 10 K.

Čekovni promet učiteljskega konvikta. (Letnina za l. 1904). G. Aleksander Lunaček, nadučitelj v Št. Rupertu, 2 K; g. Brezovar Matej, učitelj v Št. Rupertu, 2 K; gđc. Harbich Ana, učiteljica v Št. Rupertu, 2 K; gđc. Simončič Ivanka, učiteljica v Št. Rupertu, 2 K; g. Josip Reich, nadučitelj v Dolu, 2 K; gđc. A. pl. Födransperg, učiteljica v Dolu, 2 K; g. Al. Račič, nadučitelj v Boštanju, 2 K; g. M. Račič, učiteljica v Boštanju, 2 K; g. Joško Bergant, učitelj na Turjaku, 2 K; g. Andrej Rapè, nadučitelj v Smledniku, 2 K; g. A. Pirc, nadučitelj v Borovnici, 2 K; gđc. A. Antončič, učiteljica v Borovnici, 2 K; gđc. Pavla Čop, učiteljica v Borovnici, 2 K; gđc. Ida Papler, učiteljica v Borovnici, 2 K; g. Janko Zupančič, nadučitelj v Ratečah, 2 K; gđc. Marija Rajer, učiteljica v Ratečah, 2 K; gosp. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah 2 K; g. Fran Stojec, nadučitelj na Vrhniki, 2 K; g. Anton Smrdelj, učitelj na Vrhniki, 2 K; g. Ivan Strekelj, učitelj na Vrhniki, 2 K; g. R. Ziegler, učitelj na Vrhniki, 2 K; gđc. P. Götzl, učiteljica na Vrhniki, 2 K; gđc. M. Mlakar, učiteljica na Vrhniki, 2 K; ga. I. Furlan, učiteljica na Vrhniki, 2 K; g. Janko Vrezec, nadučitelj v Ribnem, 2 K; gđc. Franjica Pogačnik, učiteljica v Ribnem, 2 K; g. Matej Jenko, nadučitelj v Mirni, 2 K; gđc. Ana Sedlak, učiteljica v Mirni, 2 K; gđc. Marija Kastelic, učiteljica v Mirni, 2 K; g. Alojzij Volc, katehet v Mirni, 2 K; g. Zdravko Mikuž, učitelj v Podkrajju, 2 K; gđc. Ivanka Cegnar, učiteljica v Vrhpolju, 2 K; g. Jakob Slapar, nadučitelj na Brdu, 2 K; gđc. Minka Gantar, učiteljica na Brdu, 2 K.

G. Armin Gradišnik, nadučitelj v Celju, 2 K; gosp. J. Schmoranz, učitelj v Celju, 2 K; g. Miloš Levstik, učitelj v Celju, 2 K; g. Fr. Kranjc, učitelj v Celju 2 K;

g. Fr. Voglár, učitelj v Celju, 2 K; g. M. Stante, učitelj v Celju, 2 K; g. Josip Žagar, učitelj v Celju, 2 K; g. Franjo Lovrčič, učitelj v Celju, 2 K; g. Josip Peitler, učitelj v Smiklavžu pri Slovenjem gradu, 2 K; g. Janez Stibler, učitelj-voditelj pri Sv. Antonu na Pohorju, 2 K; gosp. Josip Smolè, nadučitelj v Remšniku, 2 K; g. Alojzij Belina, učitelj v Remšniku, 2 K; g. Janko Mohorko, šolski voditelj v Št. Jerneju pri Muti, 2 K; g. Janko Časl, šolski voditelj v Špitaliču pri Konjicah, 2 K; g. Josip Lasbacher, nadučitelj v Rušah, 2 K; gosp. Matija Lichtenwallner, učitelj v Rušah, 2 K; g. Davorin Lesjak, učitelj v Rušah, 2 K; g. Tomislav Stanj, učitelj v Rušah, 2 K; g. Anton Petriček, nadučitelj v Žalcu, 8 K.

Gospod Anton Maslo, učitelj v Ricmanjih, 2 K; gospod Matija Kenda, nadučitelj v Volčah, 2 K; gospodična Josipina Skert, učiteljica v Volčah, 2 K; g. Franc Tomšič, nadučitelj v Nabrežini, 2 K; gospodična Cilka Kotnik, učiteljica v Nabrežini, 2 K; g. Avgust Tomc, učitelj v Nabrežini, 2 K; g. Fran Waišel, nadučitelj v Hrušici v Istri, 2 K; g. Albin Strekelj, učitelj v Skocijanu pri Divači, 2 K; g. Peter Ipavc, učitelj v Svetem, 2 K; g. Fran Bogataj, nadučitelj v Kobaridu, 2 K; g. Anton Miklavčič, učitelj v Kobaridu, 2 K; g. Ferdo Gabršček, učitelj v Kobaridu, 2 K; gospodična Fr. Stres, učiteljica v Kobaridu, 2 K; g. Anton Leban, nadučitelj v Komnu, 2 K; g. Josip Rakovšček, nadučitelj v Cerknem, 2 K; g. Julij Kogoj, učitelj v Cerknem, 2 K; gospodična Albina Gerželj, učiteljica v Cerknem, 2 K; g. Andrej Trebše, nadučitelj na Srpenici, 2 K; g. Anton Mlekuž, učitelj v Čepovanu, 2 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Učiteljsko sežanskega okraja je pri zborovanju v Dutovljah, dne 20. oktobra, namesto kolekte poštnih znamk zložilo 20 K 80 h. Društvo pristopi kot pokrovitelj ter plača pokroviteljino 200 K v štirih letih. Živilil Zadnjo kolekto iz sežanskega okraja je v toliko popraviti, da se je dotična svota nabrala med komenskim učiteljskim zborom.

Zadnje dni je poslal podpisane na Stajersko v vsaki okraj po dve kolekti in sicer so jih prejeli: g. Supan Ignacij za brežiški okraj; g. Schmoranzler Josip za mesto Celje; g. Črnej Ljudevit za celjski okraj; g. Sijanec Ignacij za gornjegrajski okraj; g. Kosi Josip za gornjeradgonski okraj; g. Serajnik Lovro st. za konjiški okraj; g. Moric Emerih za okraj Kozje; g. Sorčan Ivan za laški okraj; g. Sijanec Frančišek za okraj Sv. Lenart v Slov. goricah; gospodična Wessner Josipina za ljutomerski okraj; g. Brandais Maks za marenbenški okraj; g. J. Nerat za mesto Maribor; g. Požegar Avgust za mariborsko okolico; g. Kosi Anton za ormoški okraj; g. Kavkler Ivan za mesto Ptuj; g. Podobnik Fran za ptujski okraj; g. Čokl Martin za rogaški okraj; gospodična Feigel Otilija za slovenjebistriški okraj; g. Jankovič Alojzij za slovenjegraški okraj; g. Brinar Frančišek za šmarijski okraj; g. Koropec Ivan za šoštanjski okraj; g. Vrabl Rudolf za vranski okraj.

Zaradi kontrole naj vsak tu imenovanih prejemnikov kolekt za vsako kolekto določi kraje (šole), kamor naj se kolekta odpošlje; ko je polna, se pa vrne zopet zgoraj imenovanemu prejemniku iz dotičnega okraja in ta jo pa pošlje podpisancu.

Te dni bo odposlal podpisane nove kolekte tudi za vse okraje na Kranjskem in Primorskem. Dobri stvari v korist bi bilo, da vsak prejemnik kolekto takoj dalje odpošlje, ko vidi, da je v dotičnem kraju že dosegla svoj namen. Čas je zlatol!

V Ljubljani, 9. novembra 1904.

J. Dimnik, blagajnik.

Prezirajo nas! Dne 3. t. m. so priredila ljubljanska narodna društva dr. Karlu Bleiweisu vit. Trsteniškemu časten večer v proslavo njegove 70letnice. K sodelovanju so povabili vsa ljubljanska društva, ki so v rokah narodno-napredne stranke, da, še več: celo nekaj zmerno klerikalnih je bilo vmes; prezrli pa so vsa naša učiteljska društva: prezrli so »Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki ima svoj sedež v Ljubljani, prezrli »Slovensko deželno učiteljsko

društvo», prezrli »Ljubljansko učiteljsko društvo«, prezrli društvo »Učiteljski konvikt« itd. Take netaktnosti, da ne rabimo ostrejšega izraza, bi ne bili pričakovali od narodno-napredne stranke! Torej ni resnična trditev, da so častni večer priredila vsa ljubljanska narodna društva. Tako preziranje nas boli in to tem bolj, ker dobro vemo, da nima narodno-napredna stranka v nobenem stanu toliko zvestih somišljenikov kakor v učiteljskem stanu. Ker se to ni pripetilo prvič, nismo mogli več molčati. Take razžaljive netaktnosti si dobro zapomni učiteljstvo; tako preziranje ga ne navdušuje za stranko v resnih trenutkih!

Škandalozne šolske razmere v celjski okolici. Zaradi nebržnosti vlade, ki že več let zavlačuje ustanovitev dekliške šole za celjsko okolico, je letošnje šolsko leto v celjski okolici 208 slovenskih šolskih deklet brez vsakega pouka. V zasebno šolo šolskih sester ne morejo, ker so preubožne, da bi plačevale šolnino, v nemško pa jih ne sprejmejo, ker je ta letos že tako napolnjena, da mora imeti eno paralelko v nemški »šparkasi«. Drugod vlada sili ljudstvo, da stavi šolska poslopja, celjska okolica pa ima že več let kupljen stavbni prostor za šolo, a vlada ji ne dovoli šole. Ali moremo reči, da skrbi vlada za napredek slovenskega ljudstva?!

Metelkovo ustanovo po 84 K so za leto 1904. prejeli gg. nadučitelji: Janko Jeglič na Rakeku; Janez Jezeršek v Križih; Janez Pokorn v Horjulu; Jožef Žirovnik v Zg. Gorjah in gg. šolska voditelja Urh Konjar v Motniku in Ignac Labernik v Lešah.

Šola v Nemški Loki ima dva razreda, enega za nemške Kočevce, enega pa za Slovence. A čujte! 18 otrok, začetnikov, je letos vpisanih v nemški razred, ki so rojeni trdi Slovenci in ne znajo niti besedice nemški. Kdo je vzrok, da ponemčujejo slovensko deco na Kranjskem?

Čehi na Dunaju. Državno sodišče je odbilo pritožbo Čehov zaradi čeških šol na Dunaju z motivacijo, da ne žive Čehi na Nižjem Avstrijskem kot narod. Kakor znano, je prizadevanjem Čehov na Dunaju največji nasprotnik župan dr. Lueger, zato mu je pa tudi čestital k šestdesetletnici »Slovenec« in dr. Šusteršič.

Šebrova tiskarna v Postojni ne eksistuje več za nas! Kupili so jo klerikalci menda za 27.000 K. Zaklenjena so nam torej vrata v tiskarno, ki je dobila doslej največ naročil iz krogov naprednega učiteljstva.

Akademija, ki so jo osnovali dne 26. oktobra v Ljubljani, je velikanskega pomena za ves slovenski narod. Ker je odločena tudi naprednemu učiteljstvu važna naloga, izpregovorimo o »Akademiji« prihodnjič v posebnem članku.

Hospitacija. Dne 19. t. m. bo ob 10. uri dopoldne hospitacija v Kostanjevici, in sicer: v III. razredu: Ilustracija berila »Solnce in veter« (I. Erbežnik), v IV. razredu: Ponovilo množitve celih števil (A. Kobau.) Na ta dan bo tudi seja stalnega odbora. K obilni udeležbi so vabljeni tisti, ki so vneti za procvit šole in našega stanu.

Tudi nemški učiteljski listi zajemajo podatke o gibanju in prizadevanjih naprednega slovenskega učiteljstva iz našega lista. »Frei Lehrerstimme« je n. pr. priobčila daljši dopis, sestavljen po raznih člankih, ki smo jih priobčili v zadnjem času. Veseli nas, da služi naš list v informacijo ostalemu avstrijskemu učiteljskemu časopisju.

Popravek. V članku v zadnji številki »Novi ljudsko-šolski zakon v Srbiji« je v drugi koloni na str. 280. pomotoma tiskano, da je 1 dinar = 995 $\frac{1}{4}$ K. Pravilno je: 1 dinar = 0.95 $\frac{1}{4}$ K, kar so cenjeni čitatelji gotovo popravili sami.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 2245.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli na Čatežu se razpisujeta s tem nadučiteljska služba in eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj po predpisanem potu do 28. novembra t. l.

Tudi morajo prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 31. oktobra 1904.

Št. 1698.

Štajersko.

V političnem okraju Celje okolica popolnila se bodo sledeča mesta šolskih vodjev, nadučitelja in učiteljev:

1.) Šolski okraj Celje okolica.

- a) mesto okrajnega pomožnega učitelja s plačo po I. krajevnem razredu;
- b) na štirirazredni ljudski šoli v Ljubečni, III. krajevni razred.
- c) na dvorazredni ljudski šoli v Frankolovem, III. krajevni razred.
- d) na dvorazredni ljudski šoli na Blagovni, III. krajevni razred.

(krajni šolski svet Št. Jurij ob južni železnici) po eno mesto učitelja oziroma učiteljice.

2.) Šolski okraj Vransko.

Na enorazrednici v Mariji Reki (II. krajevni razred) mesto šolskega vodje.

3.) Šolski okraj Šmarje.

- a) na dvorazredni ljudski šoli v Lembergu (III. krajevni razred) mesto nadučitelja;
- b) na enorazrednici v Žusanu (II. krajevni razred) mesto šolskega vodje;
- c) na štirirazredni ljudski šoli pri Št. Vidu (III. krajevni razred) mesto učitelja oziroma učiteljice.

4.) Šolski okraj Laško.

- a) na enorazrednici pri Sv. Miklavžu nad Laškim (III. krajevni razred) mesto šolskega vodje; b) na petrazredni deški in petrazredni dekliški šoli v Trbovljah-Vode (II. krajevni razred) po eno mesto učitelja oziroma učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se imajo postavnim službenim potom vložiti do dne 20. listopada 1904 pri dotičnih krajnih šolskih svetih (prošnje za mesto pomožnega učitelja pa pri okrajnem šolskem svetu Celje).

C. kr. okrajni šolski svet Celje, dne 26. oktobra 1904.

Z. 1033.

An der fünfklassigen, in der III. Ortsklasse stehenden Volkschule in Čadram kommen mit Ostern 1905 zwei Lehrerstellen definitiv zur Besetzung.

Die ordnungsmässig belegten Kompetenzgesuche sind im vorgeschriebenen Dienstwege bis 15. Dezember 1904 beim Ortsschulrate in Čadram, Post Oplotnitz, einzubringen.

Hiezu wird bemerkt, dass männliche Lehrkräfte vom Ortsschulrate jährliche Wohnungsbeiträge zu 60 Kronen erhalten.

Bezirksschulrat Gonobitz am 2. November 1904.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak četrtek od 11.—12. ure dopoldne in vsako soboto od 5.—1/2 7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4%, oddaja posojil na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznamba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljavi 20 h v poštah znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 10 h za dopošiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h. 12. rok 4 K 73 h
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Zaloška cesta št. 5.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Zahtevajte cenike za po najnovejših predpisih izdelane šolske zvezke

pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Istotam se dobivajo tudi vse šolske
potrebščine.

Tovarniška zaloga Grubbauerjevih
— in drugih šolskih zvezkov. —

Jernej Bahovec v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 2. Resljeva cesta št. 7.

priporoča slav. krajnim
šolskim svetom, učitelj-
stvu in šolam tovarniško
zalogo Grubbauerjevih
zvezkov; **dobljka teh
zvezkov je deležen „Učiteljski konvikt“** in se
dotični zneski objavljajo
v »Učiteljskem Tovarišu«.

Šolske knjige za ljudske
šole, Črnivčeve nastenske
table, dnevniki, peresa
„Učiteljskega konvikta“,
papir ter druge pisalne
in risalne potrebščine.

Solidna in točna postrežba
je zagotovljena.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljate naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.